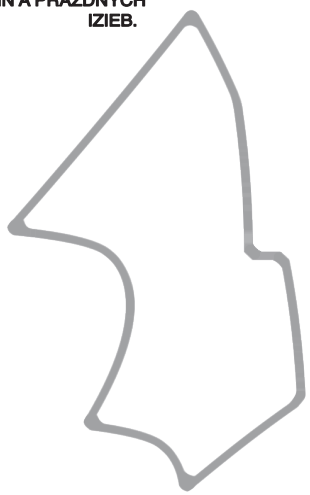

SU SPRÁVY, KTORÉ NEUNESU VLASTNÚ VAHU
AAAAA V KRAJINÁCH V KRAJINÁCH V KRAJINÁCH
AAAAA V KRAJINÁCH V KRAJINÁCH V KRAJINÁCH
DO ĎALŠÍCH DNÍ MÁME STRACH: Z VOJNY A Z NICH.

69

INFO / 23 JÚN 2023

dooo PUKLÍN A PRÁZDNYCH SA USÍDLUJE BOZTLÁČA STENY BYTOCH ROZTLÁČA
IZIEB.

NA NIČ.

qaa_@@@

Detskí recitátori

II. Kategórie

Text Agáta Gašperec Brozová
Foto Michal Lašut

V stredu a vo štvrtok sa nám predstavili recitátori druhej kategórie. V rámci krátkych etúd, ktoré spájali jednotlivé prednesy, sme videli hravé deti dorásť do skorej puberty. Spolu s nimi dozreli aj texty a priniesli vážnejšie a náročnejšie témy. Recitátorov sme sa pýtali, ako sa pri svojich prednesoch cítili a či by sa, keby dostali takú možnosť, vymenili s hrdinami svojich textov.

Simon Baláž — Recitovalo sa mi dobre, tu je podľa mňa najlepšie javisko, aké môže byť na recitovanie. Publikum bolo super, všetci zatlieskali, našťastie. Môjho hrdinu skoro prejde vlak, takže by som sa s ním asi veľmi nechcel vymeniť.

Elena Slížiková — Dnes sa mi recitovalo veľmi príjemne. Myslela som si, že sála bude väčšia, ale táto mi veľmi vyhovovala. S hlavným hrdinom, ktorý je vrabec, by som sa nemenila, pretože mu tam dosť ide o život a skoro oň príde. Aj keď nakoniec ostane živý, radšej by som to neriskovala.

Filip Radimák — Recitovalo sa mi fakt dobre. Na takomto javisku a pred toľkými ľuďmi sa recituje dobre. Chcel by som sa s mojím hlavným hrdinom vymeniť, lebo byť taký múdry ako cestár a dostať ponuku bývania v paláci u kráľa, to je celkom slušné, to by som bral.

Adam Snopko — Dnes sa mi recitovalo dobre, asi ako každému, pretože javisko aj publikum bolo dobré. S hlavným hrdinom by som sa vymenil preto, lebo... Kto nechce byť ja? Asi tak.

Liana Žilová — Mne sa tu celkom dobre recitovalo, lebo som bola v tme, takže som nevidela žiadne tváre, čo bolo celkom dobré. S mojou hlavnou postavou by som sa nechcela vymeniť, lebo nemám rada mačky. Akože, viem, že vie nejaké finty, možno tie by som sa chcela naučiť, ale mačkou by som určite nechcela byť.

Andrej Vlček — Celkom dobre sa mi vystupovalo, pretože som rátal s väčšou trémou. Túto súťaž beriem už iba ako taký víťazný koncert, pretože všetci sme lepší na Slovensku, takže toľko ku tréme. S hlavnou postavou by som sa nechcel vymeniť, pretože mám strašnú nádchu a prísť o nos kvôli vypísaniu je ešte horšie.

Peter Kiss — Recitovalo sa mi celkom dobre. Pekné javisko, veľké. Myslel som si, že to bude väčší priestor, ale našťastie nebol. S hlavným hrdinom neviem, či by som sa chcel vymeniť. Nechcel by som skončiť v rukách Kruma, takže asi nie.

Michal Nvota — Dnes sa mi recitovalo dobre. Šiel som prvý, tak som to aspoň mal rýchlo za sebou. Keby som sa mal vymeniť s hlavným hrdinom mojej básne... Tak to je ťažké, lebo ja som v podstate hlavným hrdinom. Alebo možno skôr moja fantázia. Žiť vo svojej fantázii alebo byť ňou znie veľmi zaujímavo, takže by som asi rád.

Nina Šteвовá — Pri prednese som sa cítila dobre. Hlavnú postavu nemám, ale menila by som sa s tým dažďom, lebo on je taký zábavný, hravý a niekedy aj nudný.

Martin Spišák — Ja som sa pri prednese cítil celkom fajn, v pohode. Keby som sa mal vymeniť s hlavným hrdinom svojho textu, tak asi by som sa s ním vymeniť nechcel, lebo to tam nemal úplne najkrajšie.

Tomáš Novák — Pri prednese som sa cítil celkom fajn, ale tak trošku som sa bál, či nezabudnem text alebo niečo také. Určite by som sa s hlavným hrdinom textu nevymenil, lebo jednoducho stál na tej živej moskovskej ulici, chudoba tam vládla... A ani tie ustrice by som asi nechcel mať.

Nicolas Jeruška — Cítil som sa dobre, mal som dobrý pocit, keď sa všetci smiali pri nejakých vtipných veciach. Za hlavného hrdinu by som sa ani tak veľmi nechcel zmeniť. Bol strašne namyslený na to, že vie všetko o divadle. Ja nie som taký namyslený typ.

Lucia Martináková — Pri prednese som sa cítila v pohode, aj keď tréma tam bola. Tá býva vždy. S hlavným

hrdinom by som sa vymenila, ale spravila by som na jeho mieste iné rozhodnutia. Napríklad, keď sa premenil z kohúta na veži na normálneho kohúta, tak ja by som sa až tak nevystyrkovala pred ostatnými, že som najlepšia.

Diana Paľuchová — Bola som aj trošku vystresovaná, ale cítila som sa dobre. S hrdinom by som sa nevystriedala, lebo on síce bol aj dobrý, ale až tak ma nezaujal.

Nela Ridzoňová — Mala som trému. Ja mám vždycky stres, keď recitujem, takže som mala veľký stres, ale keď už som prišla a začala som recitovať, hneď to opadlo. Keď som videla, že sa niektorí ľudia smiali, hneď som sa menej bála. Nemala by som problém sa s hlavnou postavou vymeniť, keďže sa jej nič také zlé nestalo, aspoň by som mala zážitok.

René Kadaši — Pri recitovaní som sa cítil dobre. Zo začiatku som mal trému, ale potom to opadlo a cítil som sa úžasne. Asi by som sa nechcel vymeniť s hlavnou postavou, pretože nemám rád otravných ľudí.

Hodnotenie

Poroty

Text Soňa Pariláková
Foto Michal Lašut

Míchal Nvota, Trnava

Jacques Prévert — V mojom dome (výber z básní)

Montáž Prévertových básní roztvára otázku hľadania seba vo svete i hľadania tých druhých, s ktorými tento svet zdieľame. Recitátor má schopnosť imaginácie a v detailoch sa mu darí živo vytvárať predstavy, o čosi menej už funguje montáž ako celok. Práca s intonáciou by mohla podporiť čítanie verša.

Elena Slížiková, Bratislava

Jan Werich — Rozprávka o zaslúžilom vrabcovi

Elena Slížiková je rozprávačka s veľkou energiou a s nasadením nás vedie príbehom, ktorý sa z nevinného, bájkou pripomínajúceho úvodu premení na grotesku s prvkami čierneho humoru. Má schopnosť jasnej predstavy, zvláda nadsádzku, situačný humor i náhle zmeny, iróniu i detail a tak je schopná nás i vo veľkom tempe previesť až filmovo vystavanými scénami. Výstavbu celku by ešte mohlo podporiť odľahčenie úvodnej časti a tiež záverečnej vety pointy.

Filip Radimák, Bratislava

Milan Rúfus — O troch grošoch Vtip chudobného človeka i múdrosť života, prostota, spravodlivosť – o všetkých týchto rozmeroch Rúfusovho

textu recitátor vie a v detailoch (napr. premýšľanie kráľa, bezradnosť radcov) ich aj naplňuje. Stratil sa však trochu celok a organické prepojenia od jednej situácie k druhej. Prednesu by pomohlo, ak by si popri službe Rúfusovej výpovedi recitátor hľadal a podporil vlastný postoj, vzťah k vypovedanému.

Simon Baláž, Humenné

Roald Dahl — Medzi koľajnicami
Začiatok textu nás in medias res hneď prvou vetou vtiahnutie do situácie a jej napätia, opis má v sebe elektrickosť ohrozenia a ponúkla recitátorovi možnosť vytvoriť oblúk od uvedomenia si položenia, v ktorom sa postava ocitla, ukázať nám, ako si v nej vie zachovať rozvahu a neprepadnúť panike. Rôzne polohy smerujú k dramatickému bodu príchodu vlaku.

Na niektorých miestach by sa žiadalo nechať situáciám viac času, poskytnúť poslucháčovi umne zvolenými pauzami čas na ich doznenie. A predsa to nie je len o samotnom napätí. Posolstvo spočíva aj v tom, že zvládnuť krízovú situáciu nám často pomáha to, čo sme vytvorili vo svojom vnútri.

Peter Kiss, Prievídza

Dušan Taragel — Rozprávka
o Ferkovi, ktorý robil všetko naopak

Text, ktorý pracuje s čiernym humorom, sarkazmom, je trocha rozporuplný tým, že neponúka variant katarzie, premeny, a obmedzuje sa len na odstrašujúci príklad. Recitátorsky najzvládnuťjšou časťou prednesu bol prehovor otca, kde sa Petrovi Kissovi darí charakteristika postavy i tvorba atmosféry. Presvedčivé je i pointovanie v duchu nonsensu a grotesky.

Liana Žilová, Ružomberok

T.S.Eliot — Pán Mefistofeles

Montáž Eliotových básní ponúka mačaciu mágiu i hľadanie podobností s ľudským svetom.

Recitátorka viac hravo pracuje s detailami, ale uniká jej trocha celok prednesu. Odkiaľ kam sa uberá jej výskum sveta mačiek? Jednou nie celkom využitou ponukou textu je postaviť jeho časť ako kúzelnícke, eskamotérske predstavenie – vyvolať záujem publika oň.

Adam Snopko, Banská Bystrica

Daniel Hevier — Veľké
myšlienky malého človeka

Báseň, ktorá má všetko, čo by si recitátor mohol priať – aj uvažovanie aj mudrovanie aj vtip aj vymenúvanie aj dobrú pointu a hoci sme ju už počuli mnohokrát, vždy sa tešíme na novú interpretáciu, lebo dáva recitátorovi možnosť hľadania i osobnostnej výpovede. U Adama Snopka však akoby všetky tieto príležitosti ostali „skryté za oponou“, textom prechádza viac konštatujúco, nenechá nás nazrieť do svojho postoja, uvažovania, prehľadne i mnohé ponuky pre humor.

Andrej Vlček, Liptovský Mikuláš

Miloš Macourek — O Konrádovi,
ktorý písal nosom

Priveľa výmyslov na nesprávnom mieste môže môže vyzeráť ako klamstvo. Takto posúva recitátor predlohu, v ktorej sa síce vraví o klamaní, no v jeho podaní vidíme, že je to skôr snaha zaujať, prekvapovať a byť iný. Andrej Vlček má zmysel pre tvorbu komickej situácie, rôznorodosť jej výstavby. Živosť rozprávania, ktoré je vždy trocha iné, a napätie sa mu darí udržať až po záverečnú pointu.

Nina Števdová, Vrábce

Milan Ferko — Dážď

Hravá báseň o daždi, jeho tajomstvách ale aj o fantázieplných otázkach vznikajúcich pri pohľade na svet ponúkla recitátorku mnoho motivických i zvukových príležitostí, ako rozohrať hru predstáv. Niektoré sme v jej interpretácii začuli, niektoré sa stratili v zastretom hlase a tréme na veľkom javisku. I to je skúsenosť „veľkého“ Kubína. Pre budúcnosť iste pomôže presnejšia práca s imagináciou a viac uvoľnenosti, ktorá podporí plynulosť reči.

Lucia Martináková, Vrbovce

Tomáš Janovic — Kohút veterník

Rozprávko-bájka o Kohútovi Veterníčku je vďačnou predlohou pre recitáciu, ponúka mikropříbeh, charakteristiku postáv i presah k univerzálnějšímu posolstvu. Túžime po tom, čo nemáme a nevidíme to, čo máme. Výzvou je, ako zachytiť živo všetky obrazy a premeny? Najautentickejšim miestom prednesu je prehovor strašiaka a jeho kúzlo. Ak by sa presnejšie vystavali ďalšie situácie (napr. premena na kohúta, stretnutie s líškou, humor príbehu) a ak by recitátorka opustila plačlivé i intonácie, vyznela by presvedčivejšie i záverečné „zmúdrenie“ hlavnej postavy.

René Kadaši, Kežmarok

Slavomír Mrožek — Nočný expres
Prednes známeho a vďačného Možekovho textu, s ktorým sa stretávame skôr vo vyšších kategóriách, sa síce rozbieha len pozvoľna a v prvej polovici mu chýba istá jasnosť a presnejšia výstavba dialógu, no v druhej časti sa naplno prejaví recitátorov zmysel pre výstavbu komickkej situácie, presné pointovanie i zmysel pre prácu s pauzou. Stupňovanie nedotklivosti, podozrievavosti, sebastrednosti záhadnej postavy hromadí napätie a vyústi do prekvapivej pointy. Život citlivého človeka veru nie je ľahký.

Tomáš Novák, Trnava

Anton Pavlovič Čechov — Ustrice
Čechovov text Ustrice je ďalšou predlohou, ktorá svojou náročnosťou i vážnosťou tém presahuje bežnú predstavu o texte pre druhú kategóriu. Recitátor kvalít Tomáša Nováka si takúto výzvu môže dovoliť. Sústredené a jasne rozčlenené rozprávanie s vnútorným ponorom do postavy sa otvára už v prvej vete a recitátor si túto zvnútornenosť zachováva až do konca. Odkrýva tak nielen situáciu hladu a láskyplný vzťah syna k otcovi, ale i krutosť a ľahostajnosť okolia. To, čo by výkon mohlo ďalej rozvíjať je doplnenie práce s dynamikou a tempo-rytmom a hľadanie ďalších možností, ako odlišiť rôzne polohy spomienky od takmer snovej, halucinačnej predstavy i od situácie jedenia ustríc v hostinci.

Nela Ridzoňová, Poltár

Dagmar Pokorná — Nie som na baby, som na veľryby
Nie všetky príbehy zo života teenagerov, ktoré zaujmú pri bežnom jednorazovom čítaní, sú zároveň literárne kvalitnými textami na prednes. Z rebelanského zážitku zakázaného

fotenia v kine recitátorka síce vie vyťažiť trocha humoru, no iné časti ostávajú len rozprávaním bez vytvorenia celku a jasnejšieho postoja k téme.

Nicolas Jeruška, Kežmarok

T.S. Eliot — Gus: Kocúr z divadla
Mačacia biografica, chvastúnsky monológ spomienok a nostalgických povzdychov jedného divadelného kocúra. I takto by sme mohli nazvať prednes Nicolasa Jerguša, ktorý Eliotov text naplňa energiou od prvého verša a na niekoľkých miestach o kocúrovi Gusovi nielen rozpráva, ale pomocou štylizovaného využitia rekvizity – klobúka, ho aj necháva prehovoriť. Nachádza ironizáciu mnohých polôh „herectva“ (plačlivosť, pátos), dokáže gradačne pracovať s refrénom (Fúrikofidlikant...), ktorý sa stáva i pointou celého prednesu a celkovo dáva svojmu výkonu dobrý tempo-rytmus. Náročné na zvládnutie je vymenúvanie krátkych epizód a spomienok z kocúrovho života, ktoré v básni nemajú veľkú plochu – tu je ešte priestor na ďalšie tvorenie.

Diana Paľuchová, Hrabušice

Carlo Collodi — Pinochiove dobrodružstvá
Úprimnosť sebaspytovania hlavnej postavy, energia s ktorou recitátorka otvára krátku epizódu zo života Pinochia, udáva základný tón príbehu. Toto sebaopoznanie je tým, čo potom Pinochiovi umožní vykonať hrdinský čin a nesúhlasit s nečestnosťou. Rozhovor Pinochia a kuny, pasáže krátkych priamych rečí bez uvádzacích viet tvorí Diana jemnou charakteristikou – na jednej strane odstupom Pinochia, na druhej vyvíjajúcou sa zaliečavosťou kuny. Prednes má jasný a živý výraz až po záverečnú pointu.

Martin Spišák, Nitra

Petra Húlová — Zlodejka môjho otca

Priskoro skončené detstvo a náročnú situáciu desaťročného chlapca, ktorý zápasí s rozvodom rodičov, otcovou zradou i s novým vzťahom matky, ale najmä so svojou vlastnou bolesťou podáva Martin Spišák v energickom a silno emotívnom rozprávaní. Strieda sa v ňom hnev, bezmocnosť i výčitka. Dominuje ponor do hlavnej postavy, ktorá je zároveň rozprávačom. O čosi viac odlišená by mohla byť poloha matkinho prežívania situácie, výraz jej replík. Silná predloha, ktorá je úpravou rozsiahleho textu, má svoju celistvosť.

Z HODNOTIACICH DISKUSÍ:

Janka: Text je partner, ale ty si šéf!

Marica: Ty klameš tak, že ti verím každé slovo.

Soňa: Mačacie básne sú vlastne o ľuďoch.

Janka: Pinochio rieši závažnú tému korupcie.

Soňa: Aj drevené postavičky musia mať svoju morálku.

Janka: Ty si nás zobral do tlakového hrnca.

Soňa: Dobre si vyberte text, s ktorým budete tri mesiace prežívať intímne chvíle.

Detskí recitátori

III. Kategórie

Text Agáta Gašperec Brozová
Foto Michal Lašut

Vo štvrtok sme mali príležitosť vypočuť si prednesy recitátorov tretej kategórie. V choreografii Judity Sadílekovej sme opäť videli prerod z mladších tínedžerov na mladých dospelujúcich ľudí, ktorí zrkadlia zvyky a pohyby svojich „rodičov“. Ich prednesy priniesli humor aj napätie. Prečítajte si, ako sa im v Kubíne recitovalo a aké sú ich kritériá na výber textu.

Nela Blažeková — Dnes sa mi recitovalo veľmi dobre. Atmosféra bola skvelá, prístup k nám, recitátorom, bol skvelý a publikum bolo perfektné. Ak by som mala zhodnotiť svoj výkon, mám pocit, že na krajskom kole to bolo lepšie, ale som spokojná. Moje kritériá na výber textu sú, že mu musím rozumieť. Väčšinou si vyberám texty s tematikou, do ktorej sa viem vcítiť, veci, ktoré som si už prežila a tie emócie potom idú s textom ruka v ruke.

Ester Fudalyová — Recitovalo sa mi dobre. Neviem to porovnať s ostatnými kolami, všetky boli výnimočné a originálne. Veľmi dobre sa tu cítim. Texty vyberáme s pani učiteľkou, ktorá mi dá návrhy alebo mi dá niečo prečítať, hľadáme spolu. Ja si to prečítam a vyberám podľa toho, či sa s tým viem stotožniť, či by som to mohla rozprávať za seba, ako ja.

Natália Martináková — Zaujímavá bola aj tá choreografia, ktorá bola jedinečná pri tomto kole. Aby som to zhodnotila, tu sa mi recitovalo asi najlepšie, pretože to bola pre mňa nová skúsenosť. Správnemu textu by mal recitátor rozumieť, mal by ho chápať a mal by mu hlavne sedieť.

Barbora Ježová — Dnes sa mi recitovalo dobre, je to tu také veľkolepejšie, lepšie zorganizované a príjemne sa tu recituje. Text si vyberám s pani učiteľkou podľa toho, ako sa mi páči a ako mi sedí. Pracujeme s ním mesiace a mesiace a možno aj zistíme, že mi neseďí, ale pracujeme s ním veľa a nakoniec už to sadne.

Stela Bystričanová — Cesloslovenské kolo vnímam tak veľkolepejšie. Celkovo som sa obávala, že ma vo veľkej sále nebude počuť. Ale po prvej skúške zo mňa opadol stres a bolo to úplne super, super atmosféra. Ja si vyberám text podľa toho, ako veľmi je recitačný, či sa

s ním dá pracovať, či mu rozumiem, viem sa doňho vžiť. A vždy si vyberám prózu, nikdy nie poéziu. Radšej mám vážnejšie a emočné texty, také silné.

Nela Gajdošová — Cítila som sa s publikom o čosi vzdialenejšia než na predošliých kolách. Podľa mňa to súvisí s priestorom, divákov som ani poriadne nevidela. Ale recitovalo sa mi naozaj dobre. Preferujem poéziu, na ktorú sa zameriavam posledné roky. Je pre mňa dôležitý aj autor, takže nestačí, aby ma zaujala len tá jedna báseň, ale musím autora aj poznať, jeho tvorbu aj život, čo sa snažil povedať v tej básni. Vypovedám nielen to, čo napísal on, ale pridám toho aj niečo svoje vlastné.

Jakub Hudec — Popravde, dnes sa mi recitovalo tak zvláštne. Troška tréma zo začiatku. Čo sa týka knižky, tak ak by som to povedal úprimne, tak ma musí zaujať obálka. Potom si to prečítam a ak som to prežil alebo ak ma to zaujme, tak si to často vyberiem, a ak som to neprežil, tak to nechám tak, lebo si to budem musieť prežiť neskôr.

Marek Patinka — Je to Hviezdoslavov Kubín, najvyššia recitačná súťaž na Slovensku, takže som mal aj inú trému, ako mávam. Ale ako začne človek recitovať, tak to úplne opadá a už je to v pohode. Momentálne, čo som mal text, tak som dostal knihu a ani som sa v nej ďaleko nedočítal, lebo toto bolo hneď na prvej strane a mňa to tak očarilo, že som si povedal, že by to bolo dobré aj na recitačnú súťaž... A teraz som tu.

Martin Bodnár — Najlepšie sa mi, musím priznať, hralo na okresnom kole, ktoré bolo v divadelnej sále v ZUŠke, takže som to tam poznal a navyše som tam mal najviac kamarátov. Dnes som tu sám. Páčilo sa mi hrať tu, lebo tu bolo veľké publikum. Tento text vznikol úplnou náhodou, lebo je to koláž z dvoch básní, ktoré sú zo zborní-

ka víťazných prác (literárnej súťaže mestskej knižnice, pozn. red.). Tento zborník som vyhral v súťaži a z neho sme spravili koláž dvoch básní a urobili sme príbeh o chlapcovi v puberte. A toto je asi najviac prijateľné pre štrnásťročného chlapca. A ešte to som chcel, že vlastne tu nie som sám, lebo tu mám aj divadlo, Wilhelma. To je moja skupina, tiež z Krtíša.

Roman Thor Vítek — Osobne si myslím, že na krajskom som to dal lepšie, pretože som videl priamo do publika a videl som reakcie divákov. Text si vyberám podľa toho, čo si myslím, že bude úderné a čo dokáže poukázať na nejaký problém.

Samuel Macko — Užil som si recitovanie a veľmi sa mi to tu páčilo, je to tu pekne zorganizované. No a texty mi vyberá pán učiteľ Tomáš???, lebo chodím na ZUŠku Bernolákova 46 a ja poviem, či sa mi ten text páči, alebo nie.

Sofia Pavlová — Dnes sa mi recitovalo príjemne. Text si vyberám na základe toho, ako sa mi páči. Potrebujem,

aby mal nejakú hĺbku, myšlienku, aby som vedela, že s ním môžem ďalej pracovať.

Jakub Valášek — Okresné kolo bolo v takých menších priestoroch, tak ma bolo lepšie počuť, aj divákov som videl dobre. Na krajskom kole boli dokonca ešte menšie priestory a tam sa mi asi recitovalo najlepšie. Tu to bolo také iné, lebo na takomto veľkom javisku veľmi nerecitujem. Text musí mať nejakú pointu, nejakú emóciu.

Katarína Belicajová — Dnes sa mi tu veľmi páčilo. Krajské aj celoslovenské kolo majú svoje plusy a mínusy. Na krajskom kole boli menšie priestory, takže som mala možnosť vidieť poslucháčom do tváre, vedela som vyčítať, či pochopili a či to cítia rovnako ako ja. Dnes to bolo menej stresujúce, aj keď som nevidela do tváre. Vážne som si to užila, bola to viac prehliadka ako súťaž. Texty vyberám v súlade so svojou empatiou. Je pre mňa dôležité, aby som sa vedela vcítiť do tých situácií alebo do pocitov postáv, alebo prírody, o ktorej recitujem.

Laura Ličková — Pre mňa bolo toto kolo také menej stresové v tom, že už to nebola súťaž a vedela som sa viac uvoľniť. Mne celkom vyhovovalo, že som nevidela na ľudí, vedela som sa viac sústrediť na to, ako hovorím a menej na to, že vidím ľudí. Ja si tiež vyberám text s mojou pani učiteľkou. Najprv čítam rôzne texty a vyberám si podľa toho, ktorý si myslím, že by mi najviac sadol, ktorý sa mi najviac páči.

Adela Bajnoci — Je to tu iné, tým, že je to tu oveľa väčšie. Tým, že to bola prehliadka a nebolo to súťažné, tak sme mali šancu si to naozaj vychutnať naplno. Ešte je rozdiel aj v tom, že okresné aj krajské kolo boli bližšie a teraz sme tu tak naplno, na dva dni, takže je to naozaj momentálne náš hlavný program. Väčšinou si vyberám text s učiteľom, s učiteľkou, ale tiež musím rozumieť tej básni, musím sa do nej vcítiť, aby mi vyhovovala a aby mala nejaký zmysel, ktorý chápem aj ja a aj diváci.

Klára Jurášová — Páči sa mi tu, lebo je tu taká lepšia atmosféra, ľudia sú tu milší a nie je to nejaké stresujúce, súťažné. Je tu príjemnejšia, uvoľnenejšia atmosféra. Mám radšej zložitejší text, nad ktorým sa dá zamyslieť, kde sa dá vybrať viacero odpovedí, kde môžem byť kreatívna.

Natália Fedorová — Nevieť povedať, kde sa mi to viac vydarilo, pretože sa snažím na každom kole podať čo najlepší výkon. Knihu si vyberám podľa toho, či sa mi páči. Mám radšej také smutnejšie príbehy, lebo sa mi to viac páči a viem to lepšie povedať.

Margaréta Hvozdíková — Recitovalo sa mi, samozrejme, dobre. Úžasne. Akurát, že ma trošku prekvapila akustika, keď som prišla a začala recitovať a hrať na flautu, tak ma to tak ovalilo, že: „Jejda! Tu sa to tak ne-

ozývala!“ Na to som nebola pripravená. Ale nemala som ani stres, ani trému, takže som rada a hodnotím to veľmi dobre. Ja sa v tom texte musím nájsť. Podľa mňa by mal odrážať aj to, čo momentálne prežívam, čo sa napríklad v tomto texte, ktorý recitujem, veľmi podarilo. Pretože to, čo sa hovorí v texte, sa aj odohráva v mojom živote. Čiže sa v tom texte musím nájsť a vidieť sa v ňom, aby to sadlo k sebe, spolu.

POSTREHY S HODNOT/ACEJ DISKUSIE

Soňa: Vítam vás na dnešnou dvojhodinovom maratón, ktorý nás práve čaká. Len vás pripravujem, že do čoho ideme.

Marica: Pre mňa tá interpretácia išla po miernej sínusoide, niekde po povrchu a niekde trochu menej do hĺbky.

Janka: Slovo u autora má váhu a nemôžeme s ním úplne voľne narábať. Jedine, keď niekomu vypadne text a vynájde sa. To je lepšie, ako sa zaseknúť a stáť tam ako stĺp.

Soňa: My sme atakovaní tou emóciou, ale nestihneme si uvedomovať, čo sa tam vlastne deje.

Janka: To je ako ten vtip, že keby som sa vydala za Fera, čo som ja mohla. Vraveli mi z redakcie, že mám byť vtipná, tak neviem, či sa mi to podarilo.

Soňa: Nevieť, či si si uvedomila tie narážky na komunizmus... ale to je zase aktuálne. Vždy nám niekto kradne ideály, len sa inak volá.

Janka: Mne sa to fakt nestáva často, ale ja som sa musela celý čas usmievať.

Hodnotenie

Poroty

Text: Jana Mikitová
Foto: Michal Lašut

Recitátori III. kategórie predstavili v oboch žánroch pomerne náročnú a nevšednú dramaturgiu textov, z ktorých by viaceré obstáli aj vo IV. kategórii. Výber a ponúknuté interpretácie odrážajú systematickú a precíznu spoluprácu interpretov a ich lektorov, za čo im patrí úprimná vďaka. V poézii dominovali „klasici“ (Rúfus, Hviezdoslav, Lasica, Szymborská, Poe), v próze prevažovala svetová beletria súčasných autorov (Keret, Fosse, Kaldestad, Lecock, Ness).

V poézii sa nám predstavilo 10 interpretov.

Natália Martináková, Vrbovce

Milan Rúfus: Tri práčky

Nadaná a citlivá recitátorka ponúkla výpoveď o hľadaní stratených blízkych, ktorých sa podarí nájsť a vyslobodiť vďaka ľudskosti a jednoduchej добрote (dar chleba so soľou hladnému). Od začiatku kreovala text príliš lútostivo, čím sa ochudobnila o výrazovú gradáciu refrénu. Odporúčam emočne vyvážiť, sceliť verše v duchu významu a hľadať momenty recitátorského odstupu.

Nela Blažeková, Levice

Alden Nowlan: Purpurová vlastnosť
Interpretka prostredníctvom súčasnej poézie kanadského autora nazerá na tému (ne) prijatia inakosti a fenomén nahoty. K výraznému textu pristúpila naturelom výrazná a technicky podkutá interpretka zbytočne expresívnou formou, ktorá prevýšila obsah básne. Odporúčam osobnú výpoveď viac sci-

vilniť, zjemniť a zvnútorniť s dôverou vo vybrané verše.

Ester Fudalyová, Prešov

Wislava Szymborská:

Život v tejto chvíli

Montáž rôznych pohľadov na spôsob prežitia času, ktorý nám bol daný – tu a teraz, v minulosti až po mrazivé sekundy medzi životom a smrťou (časovaná bomba). Recitátorka citlivo, minimalisticky, so silnou vnútornou predstavou vytvorila záverečné posolstvo o vlastnej zodpovednosti za naplnenie nášho života. Výpoveď však ostala na veľkom javisku mierne poddimenzovaná. Odporúčam zvýrazniť gradovanie časových údajov a lepšie vnútorne udržať celú plochu výpovede.

Nela Gajdošová, Bratislava

Milan Lasica: Výber z básní

Skladačka láskavo-ironických textov o tom, čo by bolo, keby mal starý otec odvahu emigrovať a hlavný

hrdina by dnes žil v Amerike.

Z interpretácie sa vytratila ľahkosť a hravosť dávkovania významov, napätia, výraznejšia práca s nadsázkou a humorom. Talentovaná recitátorka sklzla k hereckému prejavu a zbytočným gestám, ktoré jej výpoveď oslabili.

Martin Bodnár, Veľký Krtíš

Daniel Fučík, Katarína

Košúthová: Balada o ježkovi

Recitátor povýšil literárne menej kvalitný text. Zvolil nápaditý interpretačný kľúč a báseň posunul až do roviny paródie na baladu. Formou jemnej irónie a nadhľadu, funkčnou prácou s rekvizitou (okuliare), významotvornou hyperbolou zvukového predĺžovania slov priniesol generačnú výpoveď podceňovaného mladého človeka – ježa, ktorý napokon v sebe nájde odstup a nadhľad na to, aby to všetko prežil.

Margaréta Hvozdková, Nitra

Vasko Popa: Večne neviditeľná
Osobitá recitátorka sa na ploche viac vrstevnatej koláže o snahe prekonať ťažkosti a ísť ďalej pohybovala koncentrovane a s prehľadom. Interpretáciu zmysluplne a organicky podporila prácou s rekvizitou – flautou, ktorá pomáha tvoriť i dešifrovať obrazy hudobne aj vizuálne. Od tónov nástroja prešla k vlastným zvukom až k spevu. V závere nastolila viacpólovú výpoveď, ktorá vyznela nielen zvukovo, ale rezonovala aj emočne. Odporúčam presvedčivejšie vyvážiť obsahovú a formálnu rovinu textu.

Klára Jurášová, Senica

Edgar Alan Poe: Zvony
Zvon ako radostná novina, slávnostný obrad, ako ohrozenie i ako hlásnik smrti. Odporúčam vnímavej a citlivej recitátorky precíznejšie vypracovať a oddeliť tieto štyri základné roviny textu, interpretácia sa zliala na dve významové polohy. Najsilnejšie vyznela pasáž o naliehavom zvonení – obraz vojny a záver, kedy aj bez dopovedania posledného slova „zvon“ výpoveď ťkla v nás. (Keď to píšem, zvon práve odbíja 23:00 :).

Adela Bajnoci, Zavar

Milan Rúfus: Múdry chlapec
Motív rozprávky o Jankovi a Marienke by mohol interpretku zlákať k priamemu dramatickému vypovedaniu existenčnej situácie. Oceňujem poctivé naštudovanie predlohy, ktorá je nadstavbou nad známym príbehom a na osud detí nazerá s odstupom a retrospektívne. Tvorkyňa prednesu zvolila minimalistické prostriedky, ktorými sa jej však podarilo udržať divákovu pozornosť (občas na hrane, odporúčam

vyvážiť). Vytvorila sugestívny obraz kriticky mysliaceho chlapca, ktorého vnútorný kompas dokázal v dôležitej chvíli odlíšiť dobro od zla.

Sofia Pavlová, Spišská Nová Ves

Maroš Bančej: Tak už sme došli
Nadaná interpretka od začiatku výrazne tlmočila vyhranený postoj a kreovala generačnú výpoveď o názorovej nezávislosti svojej generácie od iných. Ukázala schopnosť variovať kľúčové spojenia, ale celok výpovede už nemal výrazovo ani významovo kam rásť. Odporúčam posilniť artikuláciu a v budúcnosti, vzhľadom na potenciál recitátorky, siahnuť po kvalitatívne zásadnejšej predlohe.

Katarína Belicajová, Zákamenné

P. O. Hviezdoslav: Hájnikova žena
Interpretka ukázala svoj potenciál a talent najmä pri práci s rytmom verša a jeho presahom, s predstavou, schopnosť vytvoriť sugestívnu atmosféru v duchu poetiky autora. Škoda len, že zvolená dramaturgia jej neponúka väčšie významové, a tým pádom aj výrazové možnosti, keďže text je do veľkej miery založený na opise prostredia (chalupa hájnika). Napriek tomu sa recitátorky podarilo pretlmočiť posolstvo o túžbe po ľudskej čestnosti namiesto zloby.

V próze sme si vypočuli 9 recitátorov.

Jakub Hudec, Banská Bystrica

Roald Kaldestad:
Dvestošesťdesiatdeväť dní dažďa
Oceňujem nevšedný výber textu súčasného nórskeho spisovateľa o metafore dažďa ako smútku a túžby po priateľstve i láske s dievčaťom, ktoré sa z blízkosti hrdinu odťahovalo a chýba. Citlivá, sústredená a pôso-

bivá interpretácia recitátora koreluje so škandinávskou poetikou textu založenom na atmosfére, pradení krehkých vzťahov a vizualizácii obrazov. Výpovedi by pomohlo precíznejšie odčleniť rovinu prítomnosti a minulosti. Odporúčam scivilniť záver výpovede, aby neostal zbytočne emočne zatažený.

Marek Patinka, Vrbovce

Etkar Keret: Potrubie
Voľba predlohy korešponduje s naturelom interpreta. Vynikol najmä v civilnej polohe a autentickom prejave, veľmi prirodzene komunikoval a vťahoval publikum do svojej výpovede. Odporúčam posilniť motiváciu vývoja nutkania hlavnej postavy zmiznúť zo sveta, v ktorom žije ako neprijatý, a lepšie preniknúť do špecifickej poetiky Kereta – presnejšie vytvoriť tragicko-ironickú metaforu o vyrobenom potrubí na zmiznutie, tiež prehĺbiť podanie novej kvality života v podobe anjela.

Stela Bystričanová, Zákamenné

Rudolf Jašík: Mŕtve oči
Talentovaná recitátorka ukázkovo pracovala s priamou a nepriamou rečou, tvorbou atmosféry a významovým striedaním tempa, jej prístup umocnil poetiku autora. Úryvok o vysporadúvaní sa s handicapom člena rodiny – slepým synom a bratom bol však od začiatku podávaný výrazovo jednostranne a ťaživo. Podporujem hľadanie kontrastných polôh pri interpretácii charakterov matky (nielen emočne zatažená), sebeckého brata (surovosť až ľahostajnosť), až po neobyčajnú triezvosť hlavného hrdinu v momente jeho samovraždy.

Barbora Ježová, Nitra

Jon Fosse: Vysoká tráva

Vyzdvihujem originálny a pôsobivý prístup k špecifickej škandinávskej poetike založenej na atmosférotvornosti, motívoch prostredia a minimálnom dejí. Príbeh o túžbe po jednoduchosti bytia až splynutí s prírodou recitátorka umne oživila hrou s hudobnosťou textu, s reálnym plynutím času a najmä prekvapivo sviežim energickým nábojom, čím vytvorila koncentrovaný zážitok celku. Obdivuhodná je najmä pasáž, kedy slovami „sem-tam“ dokázala interpretka vytvoriť až fyzicky uveriteľný obraz pohybu – kolísania človeka v tráve. Odporúčam zvoliť vhodnejší kostým.

Laura Ličková, Senica

Etkar Keret: Diera v stene

Nadanej recitátorku podporujem v nazeraní na interpretáciu textu a tvorbu charakterov postáv ešte plastickejšie. Tak aby sa jej podarilo dostatočne významovo rozkryť nosné situácie textu (poštuchnutie – pád – smrť anjela) a tlmočiť kľúčový, nejednoznačný význam záverečného obrazu (motív anjelo-človeka, človeko-anjela). Povzbudzujem interpretku na ceste k hlbšiemu zamysleniu sa nad textom a presnejšiemu tlmočeniu výkladu v štýle zvoleného autora.

Jakub Valášek, Cerová

Manuel Rivas: Motýlí jazyk

Sugestívny a originálny úryvok súčasného španielskeho tvorca o vzťahu žiaka a jeho

učiteľa, voči ktorému sa dieťa v zlomovej situácii (zmena politických pomerov) zachová, napriek zbabelému konaniu svojich rodičov, tak, ako ho to učiteľ naučil – čestne. Recitátor jednoduchými prostriedkami vystaval silnú výpoveď malých dejín rodiny na pozadí dejín veľkého sveta. Funkčne pracoval nielen s čiarkou, ale predovšetkým so slovom, ktoré vo vypätej záverečnej situácii pôsobivo znútornil, čím posilnil tlmočené posolstvo.

Samuel Macko, Košice

Stephen Leacock: Hrôzostrašný osud Melpomena Jonesa

Vydarený súzvuk interpreta s absurdným čierno-humorovým textom kanadského satirika, ktorý recitátor povýšil aj o komiku vytvorenú jeho osobnostným vkladom.

Macko využil funkčné prostriedky, najmä napätie, iróniu a odstup, aby nás nenásilne a pútavo previedol príbehom obvyčajnej zdvorilostnej návštevy až k jej prekvapivému finále – k úmrtiu hrdinu, slušného a pravdovravného človeka, ktorý nenašiel možnosť odísť domov taktne. Nechal sa prevalcovať neslušnosťou druhých, čo je zásadné a, žiaľ, aktuálne varovanie pre nás všetkých.

Roman Thor Vítek, Poprad

Jonathan Swift: Skromný návrh, ako dosiahnuť, aby deti chudobných obyvateľov Írska neboli na príťaž...

Sarkasticko-absurdný pohľad „starého“ textu na „ľahké a efektívne“ riešenie sociálnych problémov spoločnosti – metafora falošných záchrancov rýchlych a jednoduchých ponúk predvolebných kampaní v súčasnosti. Recitátor si vychutnal postupnú výstavbu textu a prešiel vývojom od sociálne cítiaceho až k nehumánemu charakteru a návrhu hl. postavy (konzumácia chudobných batoliat ako delikates s mnohými sociálnymi výhodami). Vítek briskne pracoval s tempom, dôrazom a nadsázkou. Odporúčam vynechať záverečnú pasáž a ukončiť text v časti, kedy sa propagátor nemieni podieľať na vlastnom návrhu, čím dostatočne vrcholí úderný obraz ľudského pokrytectva.

Natália Fedorová, Malacky

Patrik Ness: Sedem minút po polnoci

Kvalitná predloha o strachu – z nočnej mory (chodiaceho netvora – tisu), ktorá však pramení z obáv hlavného hrdinu o život chorej matky. Úryvok motív matkinej choroby zredukoval, čo výpoveď oslabilo. Napriek tomu oceňujem výkon interpretky, ktorej sa podarilo vytvoriť horor civilne, minimalisticky, presne a koncentrovane, pričom nechýbalo napätie ani gradácia. Odporúčam posilniť vnútorné napätie recitátorky a zhutniť celkovú výpoveď, aby ju dokázala presvedčivo udržať aj na väčšom javisku.

DDS Únikový východ, ZUŠ, Veľký Krtíš Constance Ørbeck-Nilssen, Akin Düzakin – Wilhelm

Réžia: **Silvia Svákusová** Text *Diana Laciaková*
Foto *Michal Lašut*

Od mamy má úlohu pľuť hľavu
a prázdny košík plný seba.
A keby sa tak trochu nebál.
mal by aj identitu, zázvnu a hľavu.
Janko Broz

Velkokrtíšsky kolektív pod vedením Silvie Svákusovej interpretoval filozofický – ontologický príbeh o podstate bytia človeka nórskej autorky kníh pre deti Constance Orbeck-Nilssen. Na pôdoryse metaforického príbehu o chlapcovi Wilhelmovi, hľadajúcom vlastnú identitu, vytvoril javiskovú paralelu so svetom obchodu ako zážitkovým priestorom a miestom, v ktorom si môže človek vybrať, rozhodnúť sa (takmer pre čokoľvek). Kovový nákupný košík na kolieskach, starostlivo vedený nielen režisérkou, ale aj hercom a herečkami, zohral úlohu variabilného scénického predmetu. Rovnako zaujímavým bolo použitie audionahrávky s náznakom až sociálneho prieskumu, v ktorom sa členky kolektívu pýtali starších respondentiek, kým sú. Kontrast dospelých, ktorí sa definujú už

len prostredníctvom sociálnych kategórií a charakteristík, verzus deti, ktoré hľadajú hlbšie ukotvenie svojho ja – v rodine, vo svete, s víziou poslania a zmyslu vlastného života. Zároveň sa v inscenácii tematizuje spoločenský tlak, ktorý deti vnímajú v spojitosti s nevyhnutnosťou rozhodnúť sa, čím chcú byť, a teda kým sú. Tieto zjavné pozitíva a erudovaná pedagogicko-umelecká práca S. Svákusovej sa však v inscenácii miešajú s ilustratívnymi postupmi – najmä pri tvorbe mizanscén a obrazov (repetitívnosť, unifikácia chóru, miestami popisnosť textu, vo výtvarnej rovine najmä využitie tričiek s nápismi Kto som? Hm...? a pod.).

V knihe sa Wilhelm môže stať hviezdou na nebi (teda čímkoľvek bude chcieť) – je oslobodený

od trápenia a nástojčivosti svojej bytostnej otázky. DDS Únikový východ uzatvára svoju výpoveď obdobným, no svojim vlastným: „Už viem, kto som. Som dieťa!“ Rovnako oslobodzujúce poznanie (a prijatie), avšak doplnené o konkretizáciu vychádzajúcu z inscenačného procesu spojeného s úvahami o svojom mieste vo svete.

POSTREHY S HODNOTIACEJ DISKUSIE

Diana: Keď sme pri výslovnosti, tak „gdo“ to je normálne, že s lopatou po hlave.
Silvia Svákusová: Divadlo je proste utrpenie.

Rozhovor režisérkou Text Pavol Náthner

Deti zo súboru Únikový východ majú od 10 do 13 rokov a sú veľmi zvedavé. Dokázali nám to vo svojom predstavení, kde hľadali odpovede na rôzne otázky, ale hlavne na „Kto som?“. Podarilo sa im to? Zistovali sme od režisérky Silvie Svákusovej.

Ako sa žilo v komunizme? Ako sa robia deti? Ako vzniklo ľudstvo? Tieto a mnoho ďalších kládli deti. Vedia na ne odpovede?

Niektorí už vedia, niektorí ešte nevedia. A takéto odpovede hľadajú počas celého svojho detstva a postupne ich nachádzajú.

A keď ste pripravovali túto hru, tak ste hľadali spolu odpovede?

Keďže mám rôznorodý súbor a padli tam otázky aj o Ježiškovi a podobne, tak sme im nechceli brať to zázračno a detskú fantáziu. A čo sa, napríklad, týka komunizmu, tak sme sa rozprávali o tom, ako to bolo a nebolo. Sú to veci, ktoré naozaj deti zaujímali.

Hlavnou otázkou predstavenia však bolo „Kto som?“. Na toto vedia odpovedať?

Celý čas sme bádali, hľadali a robili sme rozhovory s učiteľmi a spolužiakmi. Bolo zaujímavé, ako odpovedali dospelí a ako deti. Ten svet

je diametrálne rozdielny. Ale veľmi dlho sme nevedeli nájsť odpoveď, že kto sú? Nakoniec sa zhodli, že sú tým, akým sú človekom, ale aj to sa časom mení. Čiže vo výsledku sme prišli na jedinú vec – sú deťmi, ktoré sa nechcú zaťažovať otázkami, kto sú a chcú sa iba hrať a žiť svoj detský sen.

Takže odpoveď, ktorá zaznela na záver predstavenia: „Som dieťa“, nebola z knihy, ale váš autorský vklad?

Mnoho textov, ktoré tu zazneli, nemá s knihou nič spoločné. Z knihy sme len vychádzali a mnohé tie pohľady na vec a repliky sme nachádzali postupom času.

DS KONKE, Konzervatórium, Timonova 2, Košice

Sylvia Plath – Zrkadlo

Réžia: Marica Harčaríková

Koncert pre poéziu, husle, klavír
a dievča. Bezcitne plné citov. Z čas mi
pod kožu vošlo, ale nejde z hlavy.
Pretože spieva niekoľkými hlasmi. -Janko Borož

Život a hlavne dielo americkej poetky Sylvie Plathovej fascinujú milovníkov poézie už niekoľko desaťročí. Zázračné dieťa americkej literatúry je aj dnes rovnako zázračným a znova a znova intenzívne oslovuje nové generácie. Nie je teda prekvapením, že po jednej z najkvalitnejších autoriek dvadsiateho storočia siahli aj košické tvorkyne.

Pri interpretovaní mnohovrstvej a vždy vášnivej poézie si v DS Konke vybrali cestu krásy. Je to regulárny prístup – poézia Sylvie Plathovej je popri všetkom ostatnom aj krásna. A na starostlivo nasvietené krásne interpretky s výbornými hlasovými dispozíciami, podporené vynikajúcou hudbou, sa veľmi dobre pozeralo. Ak človek sedel na dobrom mieste, mohol si do sýtosti užiť aj divadelnej mágie so zdvojitým alebo strojitým postavou, pred-

žovaním končatín, premenou šiat na krídla, premysleným používaním ultrafialového svetla atď.

Dalo by sa uvažovať, či snaha, primárne sústredená na čo najväčší „beauty“ efekt nie je na interpretáciu Plathovej poézie málo, či prenos až spaľujúcej vášne, prítomnej vo veršoch, predovšetkým prostredníctvom hudobnej zložky (ešte raz klobúk dole) bude stačiť. Nuž... inscenátori na to mali plné právo. Lenže v tom prípade treba podotknúť, že pri dnešnom stave a formách umeleckej komunikácie v divadle, pôsobili prostriedky, ktoré si zvolili v DS Konke prinajmenej anachronicky a tak trochu „retro“. V konečnom dôsledku potom, v žiaľ nie ojedinelých okamihoch, sledujem namiesto plánovanej javiskovej mágie pokrčené látku, ruky, čo ju posúvajú, kúsok praktikábla, krídla,

ktoré sú krídlami iba sčasti, počujem iba husle tam, kde by som mal počuť ľudský hlas a husle atď.

Príjemný pocit z viacerých silných momentov (napríklad viachlasy ma dostali bezo zvyšku) vo mne stále zostáva, ale popri ňom je nakopené množstvo otázok okolo nedokonalosti toho, čo malo byť dokonalé (aby to naozaj fungovalo) a, predovšetkým, používaním výrazových prostriedkov, ktoré sú dnes skôr na obtiaž, než na efekt.

Text Karol Horváth
Foto Michal Lašut

Rozhovor režisérkou

Text Dušan Jablonský

Aké boli faktory, ktoré vás presvedčili, aby ste spracovali práve básne Silvie Plath?

Vychádzalo to vlastne z výberu pre sólový prednes. Silvia Plath nás skutočne očarila, teda najmä moje protagonistky, moje recitátorky. Očarila nás kvalita tejto úžasnej autorky, ktorá disponuje obrovskou dávkou alchymie, krásy, demonickosti, protikladov a všetkého možného, čo ponúka kvalitná básnická tvorba a my sme sa to pokúsili zúročiť. Veľmi sa na to tešili, veľmi sme to chceli robiť. A chceli sme to venovať jej nedožitému deväťdesiatym narodeninám.

Silvia Plath je vo svojom diele veľmi osobná. Vychádza to z jej prežívania, z jej pocitov. Nemali dievčatá problém sa stotožniť s tými textami, keďže neprežili to, čo ona?

Vôbec nie. Dnešná doba je taká akosi vyspelá pre túto generáciu a myslím, že ony práve vyhľadávajú

podobné texty. Ale nevyhľadávajú v nich ten jej životný postoj, ale skôr kvalitu jej básnického vyjadrovania, takže to nebol problém. Možno aj preto, že sme sa nezatažovali jej životom, aj keď sme čerpali z jej denníkov, prečítali sme si všetku možnú dostupnú literatúru, všetku jej dostupnú tvorbu, aby sme jej poéziu rozkryli.

Výraznou atmosférotvornou zložkou inscenácie je hudba. Bol to zámer od počiatku, alebo to postupne vyplynulo z procesu tvorby?

Bol to zámer už od začiatku, pretože nám sa už dávnejšie osvedčila spolupráca s naším študentom Jakubom Evansom, ktorý dokáže svojou hudbou skutočne podfarbiť text, vytvoriť úžasnú atmosféru, pretože rozumie tej poézii, rozumie, čo sa deje na javisku. Takže od začiatku to bola vzájomná súhra.

POSTREHY S HODNOTIACEJ DISKUSIE

Karol: Citujem Vlada Sadílka: “Každá repríza je len zúfalým spomínaním režiséra na to, čo chcel urobiť.”

Karol: Príde technik, má nejaký problém... Technici majú vždy problém, pokiaľ to nie sú vaši technici.

Karol: (po skončení monológu) Ďakujem. Či mám ešte ja hovoriť?

Diana: Nie, môžeme prípadne aj my.

Katka: Videli ste Slovo o Jankovi Kráľovi? Traky. Či nie, Naboso. Joj, nech si založí štyri tie súbory!

Zádrapky, ZUŠ, Senica

Kolektív, Rupi Kaur – Homeostáza

Réžia: Jana Bážayová

Text Katarína Hitzingerová
Foto Michal Lašut

Niekoľko knívo, niekto rovnováha
nad krásnym telom, hrobom duše.
Homeostáza ako rovnováha:
keď pipka pipka, sprítnuje si klúso.
Janko Broz

Súčasný sociologický štúdiu objasňujú fungovanie človeka v dnešnom svete ako tovar, ktorý sa dá kúpiť a použiť pre dosiahnutie silnejšieho výkonu pre spoločnosť. Naše telo je produktom, ktorý v stave homeostázy je mimo naše duševné vnímanie. Schránka, s ktorou obchodujeme vďaka pseudoidealistickým hodnotám dnešnej spoločnosti. Je to útek pred samým sebou

alebo podľahnutie spoločenským normám? Divadelný súbor Zádrapky pod pedagogickým a režijným vedením Janky Bážayovej aktualizuje tému človeka ako produktu, ktorý je nastavený len na výkon a nie zážitok. Desivé na tom je, že sa to dotýka už mladých ľudí približne od veku 12 rokov. V textovej rovine sa súbor opiera o básne Rupi Kaur a veľmi precízne vytvára gradá-

ciu jednotlivých obrazov, ktorých spoločným menovateľom je identifikácia sa s vlastným telom jeho inakosťou, deformitou, asymetriou a anomáliami, ktoré sú v dnešnej spoločnosti hodnotené ako nežiaduce a neprijímané. Vo vizuálnej zložke je presah témy podporený kostýmami v telových farbách v kontraste s oranžovou farbou, ktorá ako nezmazateľný odtlačok

svieti na každom tele dievčat. Stále sme sa nenaučili, že naše telo je len naším, že psychofyzika je jednota, ktorá odzrkadľuje v tele dušu a telo v duši. Veríme myšlienke. „Byť pekná je základ úspechu“ a doma nás nenaučili povedať „nie.“ Symbolika deštrukcie tela aj duše sa v inscenácii transformuje do trhaných pohybov. Stávame sa výrobkom, ktorý sa nedá reklamovať, ktorého použitie

je vopred dané vonkajšími vplyvmi, nie naším výberom. Môžeme odtrhnúť visačku a vliezť späť do vane na rozhovor s vlastným telom. Avšak, stačí to? Čo však znútornilo emócie pre motiváciu konania tak dôležitej témy v inscenácii nena-chádzame a tak veľmi potrebujeme. Vidíme len výsledok bez nastavenia možnosti riešenia. Dievčatá zo Zádrapiiek sú také krásne, výborne

im to vzájomne funguje na javisku a dokážu vytvoriť atmosféru aj napriek zvoniacemu budíku v telefóne a udržať ju. Ďakujem dievčatá.

Rozhovor režisérkou

Text Pavol Náther

„Malé ričky, nie sme pipky!“ Aj s dávkou humoru nám dievčatá priniesli veľmi vážnu tému body positive a body shaming, ktorá je v dnešnej mladej generácii veľmi aktuálna. Ide o ich prvé spoločné predstavenie a zároveň je to premiéra aj pre režisérku Janu Bányarovú, ktorá mala zatiaľ skúsenosti iba s detským kolektívom.

Ako vyzerala časová os prípravy tohto predstavenia?

Najprv sme hľadali tému, ktorá by všetkých bavila a bola by mojím dievčatám blízka. Na tej sme sa zhodli a následne sme tam chceli dostať osobné veci. Takže sme začali písať vlastné texty, hľadali už nejaké napísané a snažili sme sa to poprepájať. Trvalo nám zhruba tri mesiace, kým sme to dostali do formy, s ktorou sme boli ako tak spokojné.

Povedali ste „s mojimi dievčatami“. Nechýbajú vám chlapi v súbore?

My sme mali jedného chlapca, s ktorým sme to naskúšali. Ale musel v máji odcestovať do zahraničia, tak sme to museli prerobiť tak, aby nám tam nechýbal. Bola to výzva.

Body positive – to je téma, ktorá trápi tieto dievčatá?

Trápi to nie len dievčatá, ale aj chlapi. Preto sme to robili, aby sme odovzdali nejaké posolstvo ich rovesníkom.

A mali aj vaše dievčatá niekedy reálny problém s tým, ako sa na nich niekto pozeral a hodnotil ich? Zažili takéto situácie?

Celá tá hra bola postavená na ich skutočných zážitkoch. Čiže áno, stretávajú sa s tým.

POSTREHY S HODNOTIACEJ DISKUSIE

Katka: Ja už neviem, ako chytiť pod krk rodičov, aby chodili s deťmi do DM-ky a pozerali s nimi influencerov.

Katka: Niekomu zazvonil telefón a mňa to tak nasralo, že som si vlastne uvedomila, ako som v tom bola ponorená.

Katka: Takže, ideš do DM-ky... Neni som inak platená za reklamu.

Katka: Sme zvyknutí nič nerobiť a čakať na Jánošika, Palackého alebo Pánaboha.

Karol: Máte tam také úhľadné vedierka z čalamády alebo z čoho. Mne sa páčila tá farba, lebo bola skôr oranžová, takže vám nemôže žiadny Youtube povedať, že tam máte krvavé scény.

Karol: Zašpiňte divákov. Vy ste zašpinili mňa, vy svine, celý život ma špiníte, tak tu máte! ... V podstate vám vyčítam, že ste príliš slušne vychovaní.

Karol: To je na znovuzavedenie trestu smrti.

Diana: Koniec poznámky?

Karol: **Áno.**

Zádrapky, ZUŠ, Senica

Jaroslav Rudiš, Mardoša, Peter Milčák,

Brian Patten, Rupi Kaur, David Drábek,

Maja Pelević, Peter Hoeg, Ted Chiang – Pralinka

Réžia: Linda Petráková

Text Diana Laciaková
Foto Michal Lašut

Podmalvo ironický balet. Na linke
košík ako objekt túžby.
Milujem čistotu, no ale už by
mal niekto zistiť, čo je v pralinke.

Senický kolektív Zádrapky pod vedením Lindy Petrákovvej si za roky pôsobenia na Hviezdoslavovom Kubíne vypracoval systém vyjadrovacích prostriedkov (a tvorby), vďaka ktorým ho dokážeme jednoznačne identifikovať. Ich umelecký jazyk je definovaný najmä kolážovitou formou s použitím viacerých textov rôznej umeleckej i spoločenskej proveniencie, kaleidoskopickou stavbou javiskových obrazov, intímou/temnou/nízkou svetelnosťou, „ťažkotónážnou“ hudbou a d. Tento spôsob tvorby je však determinovaný presnou dramaturgickou prácou, čo možno v procese tvorby ťažko diferencovať, ak je autorka scenára

zároveň dramaturgičkou i režisérkou inscenácie. Pohľad zvonku je pre výstavbu sémantiky diela – špeciálne diela, ktoré prepája rôzne autorské a umelecké poetiky – zásadný.

Inscenácia Pralinka stojí na intelektuálnej vyzretosti a presnosti výrazu hercov a herečiek, ktorí prichádzajú so svojím názorom a dokážu ho sugestívne interpretovať. Prínosný je pohľad z viacerých strán na jednotlivé témy (senzácia vs. pravdivosť, beautifikácia spoločnosti, konzumná spoločnosť, budúcnosť nášho geografického priestoru – Európy, devastujúci kapitalizmus

a d.) i ponuka viacerých možností interpretácie. Ak však vo väčšine scén dominuje významová ne-dourčenosť a dielo je zároveň plné motívov v niekoľkých tematických línách, zákonite nebude obraz, ktorý sa snažili tvorcovia v divadelnej komunikácii zakódovať, tým istým obratom, ktorý si diváci dekodujú.

Záver inscenácie priniesol symbolický obraz toho najpodstatnejšieho – zrodu rozhodnutia. Stvorenie nového, lepšieho sveta začína naším rozhodnutím.

Rozhovor režisérkou

Text Dušan Jablonský

Prečo práve Pralinka?

To by bolo fajn, keby si odpoveď na túto otázku našiel každý divák sám. Zámerne sme to robili tak, aby bolo z čoho hľadať a aby tá Pralinka, alebo celkovo téma bola trošku zrkadlom každého diváka. A podobne, ako v bombonière každá pralinka je iná, tak myslím, že by to mohlo fungovať aj smerom k divákovi, že každý uvidí, ucíti a ochutná trošku inú pralinku.

Použili ste texty pomerne veľkej skupiny autorov. Aké boli kritériá výberu jednak samotných autorov a jednak konkrétnych textov?

S každou skupinou hercov, či žiakov rada pracujem tak, že prinášam rôzne texty, ktoré zaujmú mňa a vidím v nich potenciál, že by mohli zaujať aj ich, že by sa ich mohli dotýkať a mohli by rezonovať práve s nimi a postupne, keď začíname vyberať a posúvať texty do finále, tak sa začína pomaly kryštalizovať nejaká téma alebo sa tá téma dokonca rozvrstvuje a rozkonáruje. Tak to bolo aj tento rok. Videla som, že táto skupina veľmi rezonuje s témou krásy a nekrásy, povrchnosti, komercie, konzumu, a prípadne aj toho, čo je v nás krehké alebo, naopak, monštruózne.

Prispeli k výberu aj herci?

Herci prispeli tým, že vyberali konkrétne ukážky z tých textov, ktoré som priniesla. Občas sa stane, že niečo prinesú aj oni a niektorí aj sami tvoria texty. A tentoraz bol výber veľmi širokospektrálny a rôznorodý. Nemali sme však kritériá, čo z výberu v predstavení musí byť alebo naopak nemôže, ale jednoducho čo sme cítili, že v inscenácii chceme a čo tam patrí, to sme tam nechali.

S akými reakciami na svoju inscenáciu ste sa doteraz stretli?

Stretávame sa s pozitívnymi, dobrými a intenzívnymi reakciami. Reakcie sú rôznorodé a nás najviac teší, keď sa niekto vyjadrí v tom zmysle, že je rád za zaujímavý, originálny zážitok. Že prísť na predstavenie a vidieť ho, je preňho naozaj zážitok. To je pre mňa veľmi pekné, veľmi cenné a veľmi zaujímavé. A my asi ani vyššiu ambíciu, než toto ani nemáme. Než dať divákovi možnosť niečo zažiť a sme veľmi radi, keď to má potom aj presah do toho, že odchádzajú z predstavenia a ešte im niečo rezonuje v hlave, veci, nad ktorými rozmyšľajú, obrázky, nad ktorými rozmyšľajú. To je naozaj krásne.

POSTREHY S HODNOTIACEJ DISKUSIE

Diana: Musíte veľmi obratne skákať, aby ste do tej vody neskočili.

Diana: Hneď, ako ste vyšli na javisko, ja som mala pocit, že tam stojí niekoľko Línd.

Diana: To je na úvod všetko. Kolegovia? Katka: Všetky si šeko povedala.

Karol: Neopunk: vrážajú do toho peniaze, aby aspoň jeden deň v mesiaci mohli byť nihilisti.

Karol: Milostný tanec s vozíkom. Výborný nápad. Už som ho videl aspoň štyrikrát. To nevadí, však všetci kradneme z antiky. A o antike si myslíme, že nekradne, ale to len preto, že nevieme odkiaľ.

Miron: Ja som ticho, ticho, nech aj ostatní povedia svoj názor.

Katka: Pristihla som sa, že si píšem poznámky čitateľne, takže tam musí byť sakra veľký problém.

Katka: Mimoszemská hudba zrazu ide - to sú Zádrapky. Ja inak tento typ hudby neznášam, ale som si dupkala do rytmu.

Karol: Som zvedavý, ako by si si dupkala na klarinet.

POÉZIA AKO JAZYKOVÁ HAVÁRIA

Text Jarko Broz
Foto Michal Lašut

Autorské čítanie a beseda s Ivanom Štrpkom, predstavenie vydavateľstiev Koloman Kertész Bagala a Modrý Peter, interpretačný seminár venovaný básnickej tvorbe Ivana Štrpku a Osamelých bežcov

Toto všetko sme chceli stihnúť v sparný štvrtkový podvečer v estrádnej sále MsKS, unavení aj potešení maratónom recitácií, inscenácií, diskusií... Možno aj preto sa nás zišla iba hŕstka, ale vzácna, ako povedal na úvod Peter Milčák: „Viem, že tu sedia ľudia, ktorí sú nesmierne cenní, lebo čítajú knihy. Už sa to začína podobať situácii, keď sa kedysi dokázali všetci slovenskí intelektuáli zmestiť na jednu faru, tak dnes sú pomaly na tom tak aj slovenskí čitatelia.“ V jeho vydavateľstve vyšla oceňovaná kniha Bukolika Rudolfa Juroleka (oravského rodáka), ktorej sa predalo presne 89 kusov!

Po predstavení vydavateľstva Modrý Peter Petra Milčáka a vydavateľstva KK Bagala K. K. Bagalu sa k slovu dostal hlavný hosť podujatia, mimoriadne múdry človek

a inšpiratívny básnik Ivan Štrpka. Rozhovor s ním ste si mohli prečítať prvom čísle INFO 69. ročníka HK.

„Preto poézia bola, je a vždy bude dôležitá, lebo živý jazyk sa vždy bude utvárať ako niečo pôvodné, nové, čo ľudí zavedie na takú vlnu, na ktorej bežne nie sme, ale umožní nám vytvoriť nový priestor, v ktorom môžeme rozmýšľať, cítiť, spomínať, hľadať nové kombinácie čítania a myslenia,“ hovoril Ivan Štrpka a neskôr na podnetné otázky Petra Milčáka či Kolomana K. Bagalu zaspomínal na svoje začiatky v Mladej tvorbe či v rebelantských manifestoch Návrat anjelov a Prednosti trojnohých slávikov.

V druhom bloku vystúpil (s miniprednáškou o špecifickom spôsobe tvorby Ivana Štrpku a Osamelých bežcov) slovenský básnik, pre-

kladateľ a literárny vedec Marián Milčák. „Hovorí sa tam (v textoch Osamelých bežcov) o odpore k definitívnemu jazyku, prekonáva sa násilie, ktoré v sebe nesie uzavretý systém. Myslím, že Ivan Laučík niekde povedal, že báseň vyznačuje jazyková havária.“

Keďže ma povinnosti z estrádnej sály odvolali, nechal som tam svoj diktafón, na ktorom mám nahrávku celého podujatia, takže ak by sa našiel niekto, kto by sa chcel aspoň takto pridať k hŕstke cenných „čitateľov z jednej fary“, môže sa stať aj poslucháčom môjho záznamu. Nájdete ma, pravdepodobne, pod schodmi v redakcii.

AI sa pýta ..... dnes s Eliškou Sadílekovou

Text Pavol Náther
Foto Michal Lašut

Dlhoročná lektorka umeleckého prednesu, ktorá ma za sebou desiatky workshopov pre recitátorov, ale aj pedagógov, ktorí s recitátormi pracujú. Jeden takýto workshop sa koná aj práve teraz v MSKS s názvom „Deti na ceste k prednesu“. A tu sú otázky, ktoré má umelá inteligencia pre Elišku:

Aký má význam umelecký prednes pre rozvoj detí? Aké schopnosti a zručnosti môžu deti rozvíjať pomocou prednesu?

Povedala by som, že takmer všetky. Ak to zoberieme tak, že prednes nie je len ozvučenie textu, tak je to v prvom rade o čítaní kvalitnej literatúry. A my vieme, že my si tvoríme predstavu na základe toho, čo počujeme a ako nás rodičia vychovávajú. Ale aj z príbehov si môžeme zobrať to, ako konajú literárne postavy a my potom podľa toho v živote fungujeme. Ja som presvedčená, že všetko to, čo čítame, nás formuje, mení naše životné postoje a stratégie. A potom ešte môžeme zobrať prednes ako vystupovanie na verejnosti. Tam trénujeme zbavenie sa trémy, sebavedomie, nebáť sa stáť pred publikom, ako pracovať s hlasom. To je celá veda ako komunikačné zručnosti, ktoré sú v živote veľmi dôležité. A toto všetko teda recitácia obsahuje.

Aké rady by si dala rodičom alebo pedagógom, ktorí chcú podporovať deti v umeleckom prednese? Ako ich môžu najlepšie motivovať?

Tým, že s nimi pôjdu napríklad do kníhkupectva alebo knižnice, prezrú si knihy a nejaké si vyberú. Ale čo je najdôležitejšie, po prečítaní danej knihy, sa treba o nej porozprávať. Ja súhlasím s tým, že deti môžu čítať čokoľvek, ale nie je jedno, či ich v tom necháme samé. Vždy by sa mal s nimi dospelý o tom texte porozprávať – čo ich zaujalo, čo cítila. Tie príbehy dávajú učiteľom a rodičom obrovskú možnosť dozvedieť sa o prežívaní a vnútornom svete dieťaťa.

Aké metódy a postupy používaš pri práci s pedagógmi, ako ich inšpiruješ, aby efektívne podporovali deti na ceste k prednesu?

Vyplýva to z toho, čo som už povedala. Aj dnes na tom workshope sa mi to potvrdilo: Učitelia potrebujú poznať metodiku, ako pracovať s deťmi – s ich emóciami, ako ich dostať do textu, čo čítať a ako čítať. Toto potom učiteľovi stačí na to, aby bol efektívny. Ale samozrejme potrebujú poznať to know-how.

69. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

INFO #3

© 2023

ŠÉFREDAKTOR:

JARKO BROZ

REDAKTORI:

AGÁTA GAŠPEREC BROZOVÁ,

DUŠAN JABLONSKÝ, PAVOL NÁTHER

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

MICHAL CHRASTINA

VIZUÁLNA IDENTITA:

LAURA MOROVSKÁ

VYDÁVA:

NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM,

BRATISLAVA & MESTSKÉ KULTÚRNE

STREDISKO, DOLNÝ KUBÍN

WWW.NOCKA.SK

WWW.MSKSDK.SK

FB/HVIEZDOSLAVOV KUBÍN